

GASONTZWAVELING DRENTE

Cobie Ensink

26 september 1983 was de dag waarop de gemeenteraad van Emmen zou besluiten wel of geen grond te verkopen aan de NAM voor de bouw van een aardgasontzwavelingsinstallatie op het industrieterrein Bargermeer in Emmen. Het besluit werd uitgesteld en vooruitgeschoven naar 6 februari 1984. Op die datum werd besloten de grond aan de NAM te verkopen. Een verhaal over wat daaraan vooraf ging en de hobbels die nog altijd niet genomen zijn.

Het voorstel van B&W van Emmen tot uitstel van de grondverkoop bracht grote beroering teweeg. De NAM was woevend over het vooruitschuiven van het besluit en de milieubeweging, omdat er vrijwel zeker op dat moment geen meerderheid in de Emmer gemeenteraad voor grondverkoop zou zijn geweest hetgeen vooral kwam door het ontbreken van de te verlenen vergunningen dus vergunningsvoorwaarden waaraan de aardgasontzwavelingsinstallatie zou worden onderworpen. Uit het voorstel tot uitstel bleek dat B&W de te verlenen vergunningen wilden afwachten die dan getoetst zouden worden door oa. het openbaar lichaam Rijnmond. Alvorens in te stemmen met het voorstel tot uitstel organiseerde de PvdA afd. Emmen, met de grootste fractie in de gemeenteraad, een avond voor haar achterban waar het voorstel centraal stond. Het werd een roerige avond waar de interesse van 2 NAM-funktionarissen niet op prijs werd gesteld en waar duidelijk werd dat de PvdA-achterban tegen de komst van de aardgasontzwavelingsinstallatie was, maar redelijk genoeg was om allereerst de te verlenen vergunningen af te wachten. De handvol voorstanders haalde opgelucht adem. En de fractie ging akkoord met het uitstel.

Vuile bodem

Milieu Rondomme had tijdens de hoorzitting van de inspraakprocedure nav. de NAM-ver-

gunningsaanvragen d.d. 6 juli 1983 onthuld dat het door de NAM zo fel begeerde stuk industrieterrein een stortplaats herbergde waarin niet alleen de gemeente Emmen een deel van het oude raadhuis illegaal had gedumpt, maar waar ook het bedrijfsleven minder onschuldig afval had gedumpt of dat had laten doen. De gemeente Emmen reageerde opmerkelijk snel op de onthullingen en schakelde de Grontmij in om een onderzoek in te stellen naar de aard en omvang van de chemische verontreiniging. Uit het resultaat bleek de bodem ter plaatse verontreinigd met fenolen, lood, EOCI, barium etc. Alvorens de Grontmij-rapportage openbaar werd, gebeurde het volgende. De Grontmij had haar bevindingen, met daarin vrijwel zeker de voor het chemische afval verantwoordelijke bedrijven met naam en toenaam — informatie die afkomstig was van informant(en) — vastgelegd in een rapport. Met name het met naam vermeld van bedrijfsnamen was aanleiding voor B&W van Emmen het rapport onder een loep te leggen. Volgens ingewijden was het zesde (volgens B&W het derde) exemplaar goed genoeg om openbaar gemaakt te worden. Inmiddels is de Grontmij doende met een nader onderzoek en de Emmer gemeenteraad akkoord gegaan met de aanleg van een weg voor oa. de afvoer van de verontreinigde grond. Kosten f 700.000,—. Hoe hoog de saneringskosten zijn is (nog) niet bekend. Wel bekend is dat de NAM slechts schone grond wenst te kopen.

FNV in NAM dossier

Uit een enquête van de Drents-Groningse pers bleek een meerderheid van de Emmer bevolking tegen de NAM-plannen. De PvdA-fractie bleek sterk verdeeld. Het was de fractie, waar alle ogen op gericht bleven ivm. de eventuele grondverkoop. 6 februari zou de beslissende dag worden. Alvorens tot het besluit over te gaan, organiseerde de PvdA een ledenvergadering waar alweer de NAM-plannen centraal stonden, in het centrum de Mar-

ke, op 31 januari 1984. De opkomst van leden bleek massaal en overwegend tegenstanders van de NAM-plannen. De voorstanders echter beheersten de avond. Steeds weer klonk het hoe belangrijk de werkgelegenheid was. Over de zorgen van het bedrijf Power Plate in Emmen, die in een bezwaarschrift tegen de NAM-plannen zorgen had geuit, omdat een uitbreiding van haar bedrijf en een uitbreiding van personeel van 15 naar 100-150 gevaar liepen door de NAM-plannen, omdat de uitstoot van de NAM-installatie nadelig zou zijn voor de Power Plate producten, geen woord. Terwijl een tegenstander die dat naar voren bracht, werd weggebluft door een PvdA wethouder. De PvdA burgemeester H. Ouwerkerk nam ook het woord en onthulde een historisch gebeuren, "nog nooit waren de letters FNV opgenomen in officiële NAM stukken, daar was verandering in gekomen. De letters FNV kwamen voor in de NAM dossiers van de aardgasontzwavelingsinstallatie". Ook meldde Ouwerkerk zich in te zetten om de te verwachten toename van luchtverontreiniging met zwaveldioxide (= SO₂ = zure regen) met 8 %, te compenseren door de NAM te verplichten de uitstoot van zwaveldioxide bij het diepstoomproject in Schoonebeek te verlagen. Daarmee kwam Ouwerkerk tegemoet aan het door de milieubeweging aangevoerde bezwaar van het stand still beginsel dat deel uitmaakt van het officiële Nederlandse milieubeleid, terwijl het compensatieproject ook door de milieubeweging was aangewezen. Kortom de letters FNV prijken in de NAM dossiers. Er werd druk onderhandeld met de NAM voor de handhaving van het stand still beginsel. Voor Ouwerkerk kon de NAM haar gang gaan. De rooie vrouwen dachten daar anders over en kwamen met een motie, waarop een reeks punten van belang voor het milieu prijkte en of de PvdA fractie in haar overwegingen daar rekening mee wilden houden? De motie werd met grote meerderheid (2/3 van de stemmen) aangenomen. Een PvdA lid

wist nog te melden dat hij hoogstpersoonlijk contact had gehad met de PvdA Europarlementariër H. Muntingh "een milieudeskundige bij uitstek op dit gebied, die zich telefonisch had uitgesproken over de NAM plannen". Echt belangrijke zaken zoals het ontbreken van een veiligheidsstudie en een risicoanalyse bij de NAM stukken, bleven onbesproken. De slapende honden bleven in diepe rust! De Emmer Courant kwam de dag na de avond met een uitgebreid verslag met op de voorpagina een reactie van H. Muntingh. Hem was slechts gevraagd hoe hij dacht over het ontzwellen van zwavelrijk aardgas en daar was hij voor, echter de vervuillende kant van de NAM-installatie, een toename van luchtverontreiniging met zwaveldioxide van 8 % en dus in strijd met het stand stillbeginsel, was voor hem onaanvaardbaar.

Stand still

Ondanks alle beloften en toezeggingen rond het stand stillbeginsel ging de fractie van de PvdA in meerderheid akkoord met de grondverkoop. Voorstanders en tegenstanders die tot dan steeds gezegd hadden het stand stillbeginsel als eis te verbinden aan de grondverkoop, zwegen op 6 februari. Mevr. M. Augustein van de éénmensenfractie voor D'66 en ongeveer de enige die zich daadwerkelijk in de NAM plannen had verdiept, getuige haar reeks goed onderbouwde argumenten tegen de fabriek, kwam tijdens de raadsvergadering van 6 februari op de proppen met het stand stillbeginsel. De grond zou worden verkocht met de eis dat deze gifvrij opgeleverd zou worden. Het milieu had verder niets te vrezen, daar werd voldoende rekening mee gehouden. De rek was zelfs uit de vergunningsvoorwaarden door toedoen van Gedeputeerde Staten.

Raad van State

Een aantal partikulieren en organisaties gingen in beroep tegen de verleende vergunningen

Medewerkers Grontmij plaatsen peilbuis

gen bij de kroon met oa. een reeks schorsingsverzoeken. De Vereniging Plaatselijk Belang Nw. Dordrecht voerde de te verwachten geluidsoverlast aan evenals het ontbreken van een gedegen studie daarvan. Milieu Rondomme verzocht om schorsing omdat een veiligheidsstudie en een effectberekening mbt. ontsnappingen van zwavelwaterstof en explosieve gasmengsels etc. niet bestonden, waardoor een beoordeling van de vergunningsaanvragen in z'n totaliteit bemoeilijkt werd.

Adverteren en ter inzage leggen

Tijdens de behandeling van de schorsingsverzoeken door de Raad van State voerde de NAM haar grote economische belangen bij de installatie op. Schorsing van de verleende vergunningen zou miljoenen schade betekenen. De provincie gaf toe fouten gemaakt te hebben, terwijl Job Schreuder van het milieukundig ingenieursburo ARGUS als woordvoerder optrad voor Plaatselijk Belang Nw. Dordrecht en Milieu Rondomme en de aangevoerde bezwaren toelichtte. Gezien de economische belangen zat een schorsing van de verleende vergunning er niet in. Wat er wel in zat, hetgeen al eerder door het door de Minister van VROM uitgebrachte ambtsbericht duidelijk was, was dat de NAM alsnog

diverse stukken zou moeten produceren, hetgeen ook geëist was door Gedeputeerde Staten in de verleende vergunningen, maar die waren van mening dat die stukken binnenskamers zouden blijven, waarna zonodig aanvullende vergunningsvoorwaarden gesteld zouden worden. Inmiddels heeft de Raad van State een uitspraak gedaan waaruit blijkt dat de NAM een veiligheidsstudie, effectberekeningen mbt. ontsnappingen van zwavelwaterstof, explosieve gasmengsels en brand en een studie naar de aard en duur van de te verwachten geluidsuitstraling moet doen, die uiterlijk voor 1 januari 1985 gereed moeten zijn. Tevens moet de NAM die stukken ter inzage leggen — 30 dagen — op het gemeentehuis van Emmen en de bevolking daarvan op de hoogte brengen via publikaties in de regionale dag- en/of weekbladers. Alsnog is er dan gelegenheid voor een inspraakprocedure. Het voorkomen van dergelijke misstanden is alleen mogelijk wanneer Gedeputeerde Staten in voorkomende gevallen volledige openbaarheid nastreven in plaats van de geheimzinnige achteraf procedure binnen 4 muren die was gepland. Het wachten is op onderhandelingsresultaten tussen Ouwerkerk, de Provincie en de NAM inzake het stand stillbeginsel.